

Тірек-қимыл аппараты бұзылған балалар

Жалпы ақпарат

Тірек-қимыл аппараты бұзылған балалар (ТҚАБ) — қимыл-қозғалысы, үйлесімі, дене қалпы мен моторлық белсенділігінде шектеулері бар балалар. Бұл бұзылыстар сүйек-бұлшықет жүйесінің немесе жүйке жүйесінің зақымдануымен байланысты болады.

Бұзылыстар туа біткен немесе жүре пайда болған болуы мүмкін және қозғалыстағы жеңіл қиындықтардан бастап айқын қимыл шектеулеріне дейін әртүрлі деңгейде көрініс табады.

Бұзылыстардың негізгі себептері

Ең жиі кездесетін себептерге мыналар жатады:

- балалар церебралды сал ауруы (БЦСА);
- сүйек пен буындардың туа біткен даму ақаулары;
- омыртқа аурулары;
- тірек-қимыл аппаратының жарақаттары;
- жүйке жүйесі ауруларынан кейінгі асқынулар;
- бұлшықет және нейробұлшықет аурулары.

ТҚАБ бар балалардың даму ерекшеліктері

Тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларда келесі қиындықтар байқалуы мүмкін:

- қозғалу кезіндегі қиындықтар (жүру, жүгіру, баспалдақпен көтерілу);
- дене қалпының және қозғалыс үйлесімінің бұзылуы;
- ұсақ және жалпы моториканың баяу дамуы;
- тез шаршау;
- өзін-өзі күту дағдыларындағы қиындықтар.

Бұл ретте интеллектуалдық даму сақталған, ішінара бұзылған немесе басқа даму ерекшеліктерімен (сөйлеу, зейін, қабылдау бұзылыстары) қатар жүруі мүмкін.

Білім беру және дамыту қажеттіліктері

ТҚАБ бар балаларға мыналар қажет:

- бейімделген білім беру ортасы;
- оқытудың жеке қарқыны;
- оқу материалын ұсынудың арнайы әдістері;
- мамандардың қолдауы;
- дене жүктемесін және демалыс режимін ескеру.

Баланың мүмкіндіктерін диагнозбен шектемей, оның әлеуетін іске асыруға жағдай жасау маңызды.

Сүйемелдеу және қолдау бағыттары

ТҚАБ бар балалармен кешенді жұмыс мыналарды қамтиды:

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу

- танымдық әрекетті дамыту;

- қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру;
- эмоциялық кұйді қолдау;
- дербестікті дамыту.

Түзете-дамыту жұмысы

- ұсақ және жалпы моториканы дамыту;
- кеңістіктік түсініктерді қалыптастыру;
- қозғалыс үйлесімі мен тепе-теңдікті дамыту;
- қатар жүретін бұзылыстарды түзету.

Әлеуметтік бейімделу

- құрдастарымен өзара әрекеттесу дағдыларын қалыптастыру;
- коммуникативтік қабілеттерді дамыту;
- дербес өмірге даярлау;
- жағымды өзін-өзі бағалауды қалыптастыру.

Табысты дамудың шарттары

Тірек-қимыл аппараты бұзылған балалардың тиімді дамуы үшін:

- қолжетімді және қауіпсіз орта;
- кедергісіз кеңістік;
- жеке көзқарас;
- мамандардың пәнаралық өзара іс-қимылы;
- отбасымен тығыз ынтымақтастық қажет.

Отбасының рөлі

Отбасы — баланың даму үдерісіндегі ең маңызды қатысушы. Тиімді қолдау төмендегілер арқылы жүзеге асады:

- педагогтармен және мамандармен тұрақты өзара әрекеттесу;
- берілген ұсынымдарды сақтау;
- үйде дамытушы орта құру;
- баланың өз күшіне деген сенімін қалыптастыру.

Қорытынды

Тірек-қимыл аппараты бұзылған балалар оқуға, дамуға және әлеуметтенуге қабілетті әлеуетке ие. Қажетті жағдайлар жасалып, мамандар тарапынан қолдау көрсетіліп, айналасындағылардың оң көзқарасы болған жағдайда, мұндай балалар білім беру бағдарламаларын табысты меңгереді, тұлғалық қасиеттерін дамытады және қоғамда өз орнын табады.

Инклюзивті әрі қолдаушы орта әрбір баланың өз мүмкіндіктерін ашуына және өзін қоғамның толыққанды мүшесі ретінде сезінуіне мүмкіндік береді.